

Til lovforslag nr. L 116. Betænkning afgivet af Kulturudvalget den 17. maj 1990

Betænkning

over

Forslag til lov om ungdomsskoler, produktionsskoler og daghøjskoler

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til kulturministeren, som denne har besvaret skriftligt. Et af de skriftlige spørgsmål og ministerens besvarelse heraf er optrykt som bilag til denne betænkning.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Arbejdernes oplysningsforbund, AOF,
Bestyrelsen for Handbjerghus Ungdomskostskole,

Bestyrelsen for Sydjysk Ungdomskostskole,
Bestyrelsen for Tårupgård Ungdomskostskole,

Brusgård Produktionshøjskole,

Dansk Arbejdsgiverforening,

Dansk Kvindesamfund,

Dansk Oplysnings Forbund,

Dansk Ungdoms Fællesråd,

Danske Produktionshøjskoler Lærerforening,

De Samvirkende Invalideorganisationer,

Faglige Pensionister og Efterlønsmodtagere,

Folkeligt Oplysnings Forbund (Landsorganisationen),

Foreningen af Daghøjskoler i Danmark,

Horsens Kommune (Ungdomsskolen),

Idrættens Fællesråd,

Kommunernes Landsforening,

Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere, LVU,

Landsforeningen af Produktionsskoler,
Landsforeningen af Ungdomsskoleledere,
Landsforeningen Ungdomsringen,
Landsorganisationen i Danmark, LO,
Liberal Oplysnings Forbund,
Samrådet af Amtskonsulenter for Fritidsundervisere,

Voksenpædagogisk Center i Københavns Kommune og

Voksenpædagogisk Center i Viborg Amtskommune.

Der er af kulturministeren og af et mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Kulturministeren har over for udvalget tilkendegivet, at der intet er til hinder for, at f.eks. en lokalbestyrelse for et oplysningsforbund kan udgøre bestyrelsen for en daghøjskole.

Herefter indstiller et *mindretal* (Det Konservative Folkeparti, Venstres, Det Radikale Venstres, Centrum-Demokraternes og Kristeligt Folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (Socialdemokratiets og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) kan stemme for de stillede ændringsforslag og vil i øvrigt redegøre for sin endelige stilling ved 3. behandling.

Et flertal inden for dette mindretal (Socialdemokratiets medlemmer af udvalget) udtaler følgende:

Socialdemokratiet har igennem mange år arbejdet for lovgivningsmæssige rammer for daghøjskolernes virksomhed, som har været banebrydende for den pædagogiske udvikling.

Socialdemokratiet finder, at daghøjskolernes virksomhed udgør det mest opløftende element i den uddannelsespolitiske verden.

Derfor er det positivt, at der med denne lov sikres strukturelle rammer for den fremtidige udvikling, selv om vi havde fundet det naturligt, at disse var sikret til folkeoplysning.

Desværre er der ikke med loven sikret økonomiske rammer på et forsvarligt niveau. Ved betænkningsafgivelsen er der kun sikkerhed for, at de centrale cirkulærepenge på 18 mio. kr. udgør det økonomiske grundlag.

Socialdemokratiet finder, at der skabes bedre økonomiske muligheder bl.a. igennem de aktuelle forhandlinger om en ungdomsgaranti og vil derfor afvente disse forhandlingsresultater før sin endelige stillingtagen ved 3. behandling.

Socialdemokratiet er tilfreds med de forbedringer, der er skabt enighed om under udvalgsbehandlingen:

- Formålsparagraffen er blevet bredere, således at både arbejdsledige, beskæftigede, bistandsklienter, pensionister og efterlønsmodtagere kan deltage i daghøjskolevirksomhed,
- muligheden for kortere kurser og
- mere fleksibel tilrettelæggelse er sikret.

Et mindretal inden for mindretallet (Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) ønsker at udtale følgende:

Mindretallet udtrykte ved 1. behandling tilfredshed med principperne i lovforslaget. Under udvalgsbehandlingen har kulturministeren imødekommet en række af mindretallets ønsker, især vedrørende bestemmelserne om daghøjskoler. Det gælder en bredere definition af deltagerkredsen, mere fleksible undervisningsrammer og mere præcise bestemmelser vedrørende løn- og ansættelsesvilkår.

Et uafklaret punkt er dog de økonomiske midler, som stilles til rådighed. Mindretallet vil derfor lade sin endelige stillingtagen afvente, til dette spørgsmål er afklaret.

Et tredje mindretal (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil redegøre for sin stilling til de stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Ændringsforslag

Af *kulturministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 13

1) Paragraffen affattes således:

»§ 13. Finansministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, udarbejder regler om løn- og andre ansættelsesvilkår for ikke tjenestemandsansatte pædagogiske medarbejdere i ungdomsskolen.«

Til § 21

2) *Stk. 2* affattes således:

»*Stk. 2*. Virksomheden skal styrke deltagerens personlige udvikling og forbedre deres muligheder i forhold til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet.«

Til § 22

3) *Stk. 2* udgår.

Til § 23

4) I *stk. 1* udgår ordene »i dagtimerne«, og »6« ændres til: »5«.

5) I *stk. 2* indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Der kan dog etableres kurser af kortere varighed som introduktion og lignende.«

Af et *mindretal* (S), tiltrådt af et *mindretal* (SF):

Til § 25

6) Paragraffen affattes således:

»§ 25. Kommunalbestyrelsen og amtsrådet yder tilskud til daghøjskoler. Tilskud ydes endvidere af kulturministeren efter objektive kriterier. Kulturministeren fastsætter nærmere regler om daghøjskolevirksomhed og om tilskud hertil.

Ny paragraf

7) Efter § 25 indsættes som ny paragraf:

»§ 01. Deltagelse i daghøjskoleundervisning efter denne lov er ikke betinget af bopæl i den kommune, i hvilken undervisningen finder sted. Kommunen kan dog kræve godtgørelse for udgifter i forbindelse med undervisning fra deltagerens hjemstedskommune. Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse forlange oplysning om navn og fødselsdato for deltagelse i undervisning. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler herom.«

Af *kulturministeren*, tilrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 30

8) I *stk. 1* ændres »1. august 1990« til: »1. januar 1991«.

Bemærkninger

Til nr. 1

Med den foreslåede formulering præciseres, at finansministeren kan delegerer sin kompetence til ressortministeren. Samtidig er det ved formuleringen ikke udelukket, at finansministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, indgår kollektivt overenskomst om løn- og andre ansættelsesvilkår for de af bestemmelsen omfattede grupper af ansatte.

Til nr. 2

Efter fremsættelsen af lovforslaget er der fra flere sider rejst kritik af formuleringen af den deltagerkreds, der sigtes til. Der er blandt andet

henvist til, at den synes at udelukke personer, der ikke er arbejdsløse, f.eks. pensionister.

Det har ikke været tanken at udelukke disse eller andre grupper, der hidtil har deltaget i daghøjskolevirksomhed.

Det foreslås derfor med den ændrede formulering at tydeliggøre, hvilken deltagerkreds der sigtes til.

Til nr. 3

Der er fra flere sider rejst kritik af, at folkehøjskoler skulle have en særstilling med hensyn til etablering af daghøjskolevirksomhed.

Det foreslås derfor at lade bestemmelsen udgå.

Folkehøjskoler, der ønsker at drive sådan virksomhed, skal således godkendes af den eller de finansierende kommuner.

Til nr. 4

Daghøjskolevirksomhed forudsættes som hidtil normalt at foregå i dagtimerne, men på baggrund af tilkendegivelser fremkommet under lovforslagets behandling foreslås bestemmelsen affattet således, at den ikke hindrer, at virksomheden i visse tilfælde udstrækkes også til aftentimerne.

I overensstemmelse med ønske fremsat under behandlingen foreslås endvidere kravet om det mindste daglige timetal nedsat fra 6 til 5.

Til nr. 5

Erfaringerne viser, at daghøjskoleforløb skal have en vis længde, for at de processer, der karakteriserer et daghøjskoleforløb, kan etableres.

Man vil dog ikke udelukke, at skolerne kan etablere kurser af kortere varighed som introduktion og lignende til egentlige daghøjskoleforløb.

Til nr. 6

Ændringsforslaget sikrer, at der sker en ensartet, objektiv vurdering i forbindelse med anvendelsen af de statslige tilskud som angivet i

ministerens svar på udvalgets spørgsmål 53, der optrykkes som bilag til betænkningen.

Til nr. 7

Formålet er at sikre, at alle borgere i Danmark, der er omfattet af formålsparagraffen, kan benytte sig af et daghøjskoletilbud.

Dette gøres ved at give kommuner, der ikke har etableret daghøjskoler, en forpligtelse til at refundere de udgifter, som kommuner, der har etableret daghøjskoler, har i forbindelse med kursisters deltagelse i daghøjskolekurser.

Ændringsforslaget sikrer også, at der ikke bliver forskel på, om en daghøjskole er etableret i henhold til forslag til lov om støtte til folkeoplysning (L 115) eller nærværende lovforslag.

Til nr. 8

Ændringsforslaget er en følge af forslaget om ændring af ikrafttrædelsestidspunktet for lov om støtte til folkeoplysning (L 115). De to forslag er så nøje sammenhængende, blandt andet ved gensidig repræsentation i styrelsesorganerne, at det er nødvendigt, de træder i kraft samtidig.

Ole Bernt Henriksen (KF) Per Stig Møller (KF) Flemming Jensen (KF) Povl Brøndsted (V)

Helge Sander (V) nfm. Pia Dahl (FP) Marianne Jelved (RV) Duetoft (CD)

Lysholm Christensen (KRF) Hanne Andersen (S) Søren Hansen (S) Qvist Jørgensen (S)

Lissa Mathiasen (S) Jimmy Stahr (S) Birthe Hansen (SF)

Ingerlise Koefoed (SF) fmd. Stilling (SF)

Et af udvalgets spørgsmål til kulturministeren og dennes besvarelse heraf*Spørgsmål 53:*

I § 25 og bemærkningerne hertil nævnes, at kulturministeren kan yde tilskud til daghøjskoler. I bemærkningerne nævnes nogle af de hidtidige finansieringskilder for daghøjskoler.

- a) Efter hvilke kriterier vil der blive ydet stats-tilskud til daghøjskoler?
- b) Hvor meget vil der blive afsat på de årlige finanslove til statstilskud eller daghøjskoler?
- c) Hvordan sikres det, at statstilskuddet ydes efter objektive kriterier?
- d) Hvordan sikres det, at daghøjskoler, der ike hidtil har modtaget tilskud via cirkulæret af 22. september 1986 eller lov nr. 840 af 21. de-

cember 1988 ikke kommer i 2. række, når statstilskuddet skal fordeles?

- e) Vil en kommunal/amtskommunal godkendelse og finansiering automatisk udløse statstilskud?

Svar:

Statstilskuddet vil på samme måde som statstilskuddet til produktionsskolerne blive ydet som et tilskud pr. årselev, hvor den bevilling, der er til rådighed til statstilskud, fordeles forholdsmæssigt efter antallet af årselever på alle skoler, der er godkendt (modtager tilskud) af kommunalbestyrelser/amtsråd. Fordelingen sker således på et rent objektivt grundlag.